

Σύνοψη του Βιβλίου:

Δημήτρης Κωτσάκης. Η ΔΥΝΑΜΙΚΗ ΤΟΥ ΚΟΙΝΟΥ. Ταξικές αντιθέσεις και ηγεμονία στον κοινωνικό χώρο. Εκδόσεις των ξένων. Θεσσαλονίκη, 2016.

Τα κείμενα που υπάρχουν στο βιβλίο είναι σημειώσεις από συζητήσεις σε *Συλλογικότητες* του *Νέου Κοινωνικού Κινήματος* που κυκλοφόρησαν δημόσια πριν την ένταξή τους στο βιβλίο. Οι σημειώσεις αυτές έχουν δύο στοιχεία: Πρώτον, την κωδικοποίηση πρακτικών ζητημάτων της λειτουργίας των συλλογικοτήτων. Και σε συνέχεια, τη θεωρητική ανάλυση των κρίσιμων θεμάτων που αναδύονται από τη συζήτηση των πρακτικών αυτών ζητημάτων.

Το τελευταίο κείμενο του βιβλίου, με τίτλο *Κοινωνικές Συλλογικότητες: η άμεσα δημοκρατική συγκρότηση και λειτουργία τους*, είναι το κεντρικό θέμα των συζητήσεων.

Σε ό,τι ακολουθεί εδώ, παρουσιάζονται με συνοπτική-επιγραμματική διατύπωση, τέσσερα θέματα που οδηγούν σε αυτό και διαπερνούν τα κείμενα του βιβλίου. I. Η διαλεκτική των τριών παγκόσμιων κρίσεων και ο Νέος Κόσμος που γεννήθηκε από αυτή. II. Το Νέο Κοινωνικό Κίνημα: το κίνημα της κοινωνικής εργασίας. III. Το εργατικό κοινό: ο στόχος του Νέου Κοινωνικού Κινήματος. IV. Κράτος και Κοινωνικό Κίνημα. Συγκροτημένο με αυτόν τον τρόπο, το παρόν κείμενο σύνοψης του βιβλίου δεν το υποκαθιστά αλλά τουναντίον προϋποθέτει την ανάγνωσή του.

I Η ΔΙΑΛΕΚΤΙΚΗ ΤΩΝ ΚΡΙΣΕΩΝ

Με την έννοια που έχει εδώ ο όρος, **κρίση** είναι ο εγγενής στην κεφαλαιοκρατική κοινωνία δομικός μετασχηματισμός του κοινωνικού συστήματος, που πηγάζει από την πλήρη ανάπτυξη των ταξικών αντιθέσεων, διαταξικών και ενδοταξικών. Διακρίνουμε δύο είδη κρίσεων: τις **οικονομικές κρίσεις** που περιορίζονται στο οικονομικό σύστημα ως σύστημα παραγωγής της κοινωνικής ζωής και τις **κοινωνικές κρίσεις** που διέπουν το κοινωνικό σύστημα συνολικά.

1. Οι τρεις παγκόσμιες κοινωνικές κρίσεις.

Η αναφορά είναι στις κρίσεις των δεκαετιών του 1930, 1970 και 2010. Και οι τρεις αυτές κρίσεις είναι ολικά κοινωνικές. Και είναι οι πρώτες παγκόσμιες κρίσεις. Όλες οι προηγούμενες ήταν κρίσεις εθνικές, κυλιόμενες σε γειτονικές χώρες. Για παράδειγμα, η οικονομική κρίση του 1720, η πρώτη από τις καταγεγραμμένες κρίσεις, ήταν μια οικονομική κρίση που άρχισε στην Αγγλία και κατέληξε στη Γαλλία. Στη συνέχεια θα εκτεθούν σχηματικά οι σε κρίση δομές του κοινωνικού συστήματος και ο μετασχηματισμός τους

Δεκαετία 1930

— Σε κρίση:

1. Ο σύμφωνα με τις κεφαλαιοκρατικές αρχές αναπτυσσόμενος ιδιωτικός καπιταλισμός.
2. Η αναγκαία για την ύπαρξή του ως κράτους κοινωνική συνοχή του έθνους-κράτους καθ' υπέρβαση των εγγενών σε κάθε κράτος ταξικών αντιθέσεων.
3. Η ιστορικά παραδεδομένη πολλαπλότητα των διεθνών αγορών.

— Μετασχηματισμός:

1. Αναπτύσσονται δύο αντίθετα μεταξύ τους **καθεστώτα κρατικού καπιταλισμού**:
 - 1.1 κρατικός καπιταλισμός σε σύνθεση με τον ιδιωτικό καπιταλισμό,
 - 1.2 καθαρά κρατικός καπιταλισμός, ο αυτοαποκαλούμενος «υπαρκτός σοσιαλισμός».
2. Στο μεικτό καθεστώς του ιδιωτικού-κρατικού καπιταλισμού, το έθνος-κράτος διασφαλίζει την κρατική ενότητα με δύο, αντιτιθέμενα ως προς το είδος **συστήματα κοινωνικής συνοχής**:
 - 2.1 Το **κράτος πρόνοιας**, που διασφαλίζει την κοινωνική συνοχή μέσω της «κοινωνικής πρόνοιας», για τη γενική απασχόληση του εργατικού δυναμικού και τη στοιχειώδη διαβίωση των εργαζόμενων μέσω ενός «κοινωνικού μισθού», συμπληρωματικού του ιδιωτικού μισθού.

2.2 Το **φασιστικό κράτος** και το **ναζιστικό κράτος**, που διασφαλίζουν την κοινωνική συνοχή μέσω της καταστολής, διαφέροντας μεταξύ τους ως προς το είδος της εθνικά συγκροτούμενης συνοχής: *πολιτισμικής*, ο φασισμός, *φυλετικής* ο ναζισμός.

3. Η πολλαπλότητα των διεθνών αγορών τρέπεται σε μια **ενιαία παγκόσμια διεθνή αγορά**, στην οποία έχει άμεση πρόσβαση κάθε *εθνικό* κράτος στο πλαίσιο ενός απρόσκοπτα αναπτυσσόμενου παγκόσμιου εθνικού ανταγωνισμού.

Δεκαετία **1970**

— Σε κρίση:

Ο μετασχηματισμός του 1930

— Μετασχηματισμός:

Γέννηση του νεοφιλελευθερισμού: μετάβαση στον Νέο Αστικό Κόσμο

(Πινοσέτ, Λατινική Αμερική. Θάτσερ, Ηνωμένο Βασίλειο. Ρέιγκαν, Ηνωμένες Πολιτείες)

1. Επιστροφή στις αρχές. Καθολικά ιδιωτικός καπιταλισμός: ιδιωτικοποίηση των οικονομικών και ιδεολογικών κρατικών οργανισμών: κρατικές επιχειρήσεις παραγωγής στον χώρο της οικονομίας και κάθε είδους κρατικά ιδρύματα αναπαραγωγής στους χώρους της παιδείας, της υγείας και του πολιτισμού.

2. Υπέρβαση του έθνους-κράτους και της εγγεγραμμένης σε αυτό αντίθεσης ιμπεριαλισμού και εξάρτησης. Γέννηση του μεταϊμπεριαλιστικού υπερεθνικού κράτους.

3. Η *παγκόσμια διεθνή* αγορά, ενιαία ως παγκόσμια αλλά διαφοροποιημένη ως διεθνή, τρέπεται σε *παγκόσμια υπερεθνική* αγορά, αδιαφοροποίητα ενιαία ως υπερεθνική.

Δεκαετία **2010**

— Σε κρίση:

Ο μετασχηματισμός του 1970

— Μετασχηματισμός:

Ολοκλήρωση του νεοφιλελευθερισμού: συγκρότηση του Νέου Αστικού Κόσμου

- Συγκροτούνται **Υπερεθνικά Κρατικά Συστήματα** με οικονομική, ιδεολογική και πολιτική διάσταση. Παράδειγμα: Η Ευρωπαϊκή Ένωση και η εξ αρχής Βρετανική πολιτική αμφιθυμία (πολιτείας και πολιτών) συμμετοχής σε αυτήν ή συμβολής στη δημιουργία ενός κατ' αναλογία προς αυτήν αλλά διηπειρωτικού, αυτοκρατορικής κληρονομιάς, υπερεθνικού κρατικού συστήματος.

- Στα υπερεθνικά κρατικά συστήματα αναπτύσσεται η υπαγωγή της πολιτικής στην **οικονομική-ιδεολογική κυριαρχία** του κεφαλαίου. Και, σε αυτό το ιστορικό πλαίσιο, αναδύεται η **ολιγαρχία του πλούτου**, το νέο αστικό πολίτευμα ως ενιαίο πολίτευμα συνθετικό των δύο αντιθέτων: *αστική* δημοκρατία (κανονικό πολίτευμα) και *αστική* δικτατορία (πολίτευμα έκτακτης ανάγκης). Το χαρακτηριστικό του νέου πολιτειακού καθεστώτος είναι ο *κοινοβουλευτικός* χαρακτήρας της πολιτικής του διάστασης, δομικά συνδεδεμένος με τον *κεφαλαιοκρατικό* χαρακτήρα της οικονομικής και ιδεολογικής του διάστασης.

- Στο πολιτικό σύστημα του υπερεθνικού κράτους αναπτύσσεται το **συνεχές στρατού-αστυνομίας**, ως ενιαίο ένοπλο όργανο στο **συνεχές διακρατικού – ενδοκρατικού πολέμου**, για την εδραίωση της υπερεθνικής κεφαλαιοκρατικής οικονομικής-ιδεολογικής κυριαρχίας και την εργαλειακή σε αυτήν άσκηση της πολιτικής εξουσίας (Clausewitz: «ο πόλεμος είναι συνέχεια της πολιτικής με άλλα μέσα»).

2. **Ο Νέος Αστικός Κόσμος.**

Οι αναπτυσσόμενες κοινωνικές αντιθέσεις δεν οδηγούν στην επιστροφή στο ιστορικό παρελθόν: το έθνος-κράτος και την αντιστοιχούσα σε αυτό δομική εναλλαγή δημοκρατίας / δικτατορίας. Η σημερινή άνοδος του *εθνικισμού*, και η συναφής με αυτήν αναβίωση του φασισμού-ναζισμού, είναι εσωτερικές αντιθέσεις στην *υπερεθνική ολιγαρχία του πλούτου* —αντιθέσεις χειραγωγήσιμες από το ολιγαρχικό καθεστώς, ως *ενιαίο* καθεστώς καθ' υπέρ-

βαση της διττότητας του παλαιού καθεστώτος, και χρησιμοποιήσιμες από αυτό για την ανάπτυξη κοινωνικών αντιθέσεων, που αξιοποιούνται ως εργαλεία στην καταστολή του κοινωνικού κινήματος.

II ΤΟ ΝΕΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΚΙΝΗΜΑ

1. Το εθνικό κράτος ως ενότητα οικονομίας και ηγεμονίας

α. Οικονομία

— το κρατικό σύστημα παραγωγής της κοινωνικής ζωής

β. Ηγεμονία

— το κρατικό σύστημα αναπαραγωγής του κοινωνικού συστήματος

Ιδεολογία

— το κρατικό σύστημα αναπαραγωγής των υποκειμένων του κοινωνικού συστήματος

Πολιτική

— το κρατικό σύστημα αναπαραγωγής των σχέσεων του κοινωνικού συστήματος

2. Το υπερεθνικό κράτος ως ενότητα οικονομικοϊδεολογικής κυριαρχίας και πολιτικής

α. Οικονομική-ιδεολογική κυριαρχία

— το ενιαίο κρατικό σύστημα παραγωγής της κοινωνικής ζωής και αναπαραγωγής των κοινωνικών υποκειμένων

β. Πολιτική

— το υπαγόμενο στην οικονομικοϊδεολογική κυριαρχία κρατικό σύστημα νομοθετικής, εκτελεστικής και δικαστικής αναπαραγωγής των κοινωνικών σχέσεων

• Με την ανάδυση της οικονομικοϊδεολογικής κυριαρχίας, ολοκληρώνεται ιστορικά η εγγενης στο κεφαλαιοκρατικό κοινωνικό σύστημα σχέση παραγωγής της ζωής – αναπαραγωγής των υποκειμένων, σε μία ενιαία κυριαρχία ως θεμέλιο της κρατικής εξουσίας. Η νέα αστική ηγεμονία, η ηγεμονία στο υπερεθνικό κρατικό σύστημα, ασκείται με δύο τρόπους. Πρώτον, με την τροπή της πολιτικής εξουσίας σε όργανο της οικονομικοϊδεολογικής κυριαρχίας. Δεύτερον, ως καθοδηγητική σύνθεση της ιδεολογικής έκφρασης της κυριαρχίας με τις πολιτικές της λειτουργίες: νομοθετική, εκτελεστική και δικαστική. Η ολιγαρχία του πλούτου είναι η πολιτειακή έκφραση της νέας αστικής ηγεμονίας.

3. Η Νέα Εργατική Τάξη

Η **βιομηχανική παραγωγή** της κοινωνικής ζωής σε διάκριση από την αναπαραγωγή του κοινωνικού συστήματος (αναπαραγωγή υποκειμένων και σχέσεων), τρέπεται σε **βιοπολιτική παραγωγή** της ζωής σε άμεση συνέχεια με την αναπαραγωγή του συστήματος. Σε αυτό το πλαίσιο, η **βιομηχανική εργασία** τρέπεται σε **κοινωνική εργασία**.

• Η **κοινωνική εργασία** έχει τα ακόλουθα **κοινωνικά χαρακτηριστικά**:

1. Σύνθεση **υλικής** και **πνευματικής** εργασίας, παράλληλα με την ανάπτυξη **μηχανών πληροφορίας** και της σύνδεσής τους με τις **μηχανές ενέργειας**. (Οι δυο εξελίξεις είναι παράλληλες όχι αιτιολογικά εξαρτημένες)

2. Ολοκλήρωση της άμεσης σύνθεσης της παραγωγής της **κοινωνικής ζωής** με την αναπαραγωγή των **κοινωνικών υποκειμένων** κατά κοινωνική υπέρβαση της κρατικής τους διάκρισης σε **οικονομική** παραγωγή της ζωής και **ιδεολογική** αναπαραγωγή των υποκειμένων. Είναι κρίσιμη η ταξική αντίθεση της άμεσης σύνθεσης παραγωγής-αναπαραγωγής από την κοινωνική εργασία και της κεφαλαιοκρατικής τους σύνθεσης από την μισθωτή εργασία.

3. Ολοκλήρωση της άμεσης σύνθεσης της αναπαραγωγής των κοινωνικών υποκειμένων με την αναπαραγωγή των κοινωνικών τους σχέσεων σε μια ενιαία αναπαραγωγή του κοινωνικού

συστήματος, κατά την κοινωνική υπέρβαση της κρατικής τους διάκρισης σε **ιδεολογική** παραγωγή των υποκειμένων και **πολιτική** αναπαραγωγή των σχέσεων στο πλαίσιο της **ηγεμονίας**.

● **Το κίνημα της κοινωνικής εργασίας**, συνθέτοντας την υλική με την πνευματική εργασία και ολοκληρώνοντας την άμεση σύνθεση παραγωγής της ζωής – αναπαραγωγής υποκειμένων και σχέσεων κατ’ αντίθεση προς την κρατική εξουσία, οικονομική, ιδεολογική και πολιτική, έχει τα ακόλουθα **χωρικά χαρακτηριστικά**

1. Η **πόλη** όχι το **εργοστάσιο** είναι ο **τόπος της εργασίας**
2. Το **δίκτυο πόλεων** όχι το **κράτος** είναι ο **τόπος του κινήματος**

4. Ταξική ανάλυση του οικονομικού συστήματος

Βασική αρχή είναι η ισοδυναμία κράτους και ταξικότητας: η συγκροτημένη σε κράτος κοινωνία είναι ταξικά διαφοροποιημένη κοινωνία. Και η καθολικότητα των ταξικών αντιθέσεων: οι ταξικές αντιθέσεις διαπερνούν το κρατικό σύστημα στην ολότητά του.

— Μένοντας στην κρατική διαλεκτική οικονομίας-ηγεμονίας, οι τάξεις είναι σε **αδιαίρετη συνέχεια οικονομικές και ηγεμονικές**. Αν, κατά μία οπτική, είναι οικονομικές τάξεις που έχουν ιδεολογική και πολιτική εξουσία, κατά την θεωρητικά ισότιμη αντίστροφη οπτική, είναι ηγεμονικές τάξεις που έχουν οικονομική εξουσία. Στη σύγχρονη ιστορική τους εκδοχή, σε συνέχεια της προηγούμενης, οι τάξεις είναι οικονομικοϊδεολογικές τάξεις με πολιτική εξουσία. Σε αυτή τη βάση είναι δυνατή, εν γνώσει των θεωρητικών της περιορισμών, η ιδιαίτερη ταξική ανάλυση των επί μέρους συστημάτων της κρατικής εξουσίας: οικονομικού, ιδεολογικού και πολιτικού. Ακολουθεί η ταξική ανάλυση του οικονομικού συστήματος.

Αστική τάξη: μεγαλοαστική, μεσαία, μικροαστική

1. Κεφάλαιο: επιχειρηματικό (κέρδος), χρηματοπιστωτικό (τόκος)
 - *Ιδιοκτησία παραγόμενων αντικειμενικών δυνατοτήτων παραγωγής και ανταλλαγής: φυσικών δυνατοτήτων και κοινωνικών δυνατοτήτων*
 2. Γαιοκτησία (πρόσοδος)
 - *Ιδιοκτησία μη παραγόμενων αντικειμενικών δυνατοτήτων παραγωγής*
 3. Τεχνογραφειοκρατία
 - *Ιδιοκτησία υποκειμενικών Ικανοτήτων: οργάνωσης της παραγωγής, διοίκησης του προσωπικού και διεύθυνσης των εργασιών*
- 3.1 επιχειρηματική τεχνογραφειοκρατία (μισθός τεχνογραφειοκρατικής εργασίας)
«αξιωματικοί της παραγωγής», «πραγματικοί κεφαλαιοκράτες» (Μαρξ)
- 3.2 πολιτειακή τεχνογραφειοκρατία (φόρος)

Εργατική τάξη

- 1 Μισθωτή εργασία (μισθός παραγωγικής εργασίας)
 - *Ιδιοκτησία εξαντικειμενισμένων ικανοτήτων παραγωγικής εργασίας*
- 2 Συνεταιριστική εργασία. (υπέρβαση της διάκρισης μισθός / κέρδος)
 - *Υπαρξη υποκειμενικών ικανοτήτων* ελεύθερης συλλογικής δημιουργικής εργασίας*

* Ο συνεταιριστικά εργαζόμενος, σε αντιδιαστολή με τον μισθωτό εργάτη, δεν είναι ιδιοκτήτης εξαντικειμενισμένων ικανοτήτων εργασίας, είναι **ικανό υποκείμενο** εργασίας.

4. Οικονομικός ταξικός ανταγωνισμός (σύμφωνα με τη θεωρία της αξίας του Μαρξ)

Αξία του προϊόντος της εργασίας = αξία της εργατικής δύναμης + υπεραξία

Αξία της εργατικής δύναμης = μισθός παραγωγικής + τεχνογραφειοκρατικής εργασίας

Υπεραξία = τόκος + κέρδος + πρόσοδος + φόρος.

1. Διαταξικός ανταγωνισμός: μοίρασμα της αξίας σε αξία της εργατικής δύναμης και υπεραξία.
2. Ενδοταξικός ανταγωνισμός:
 - 2.1 Μοίρασμα της αξίας της εργατικής δύναμης σε μισθό της τεχνογραφειοκρατικής και της παραγωγικής εργασίας.
 - 2.2 Μοίρασμα της υπεραξίας, σε τόκο, κέρδος, πρόσοδο και φόρο.

III ΤΟ ΕΡΓΑΤΙΚΟ ΚΟΙΝΟ: ΣΤΟΧΟΣ ΤΟΥ ΝΕΟΥ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΥ ΚΙΝΗΜΑΤΟΣ

1. Η ανθρώπινη επικοινωνία, η κρατική εξουσία και ο κοινός χώρος

<u>Ανθρώπινη επικοινωνία</u>	<u>Κρατική εξουσία</u>	<u>Σύνθεση - Υπέρβαση</u>
	Ιδιωτικός χώρος	
(I.1) Προσωπικός χώρος —	(II.1) προσωπικός —	(III.1) Προσωπικός χώρος
(I.2) Δημόσιος χώρος	(II.2) συλλογικός Πολιτικός χώρος (II.3) των πολιτών (II.4) της πολιτείας —	(III.2) Κοινός χώρος (III.3) Χώρος της πολιτείας

— Κοινός χώρος είναι η ενότητα του συλλογικού χώρου με τον χώρο των πολιτών, ως ενιαίος κατά την ανθρώπινη επικοινωνία δημόσιος χώρος που υπερβαίνει την κατά την κρατική εξουσία διάκρισή του σε ιδιωτικό και πολιτικό χώρο.

* Παρατήρηση ως προς την τρέχουσα διάκριση ιδιωτικό / δημόσιο. Ο κατά την κρατική εξουσία συλλογικός **ιδιωτικός** χώρος είναι κατά την ανθρώπινη επικοινωνία **δημόσιος** χώρος.

2. Τα δύο ταξικά κοινά

Το Εργατικό Κοινό στον Κοινό Χώρο

α. **Συλλογικότητες των συνεταιρισμένων παραγωγών**, που υπερβαίνουν τον κατά την κρατική εξουσία ιδιωτικό χαρακτήρα του συλλογικού χώρου εμμένοντας στον κατά την ανθρώπινη επικοινωνία δημόσιο χαρακτήρα του.

β. **Κοινωνικές συλλογικότητες:**

β1. Συλλογικότητες στον **χώρο των πολιτών**, που υπερβαίνουν τον κατά την κρατική εξουσία **πολιτικό** χαρακτήρα του χώρου.

β2. Συλλογικότητες σε **ιδεολογικούς οργανισμούς του κράτους** στους χώρους παιδείας, υγείας και πολιτισμού, με μία κοινωνική δυναμική **υπέρβασης της πολιτείας** στην κατεύθυνση του σχετικού με τα Ανώτατα Εκπαιδευτικά Ιδρύματα αρ.16 του Συντάγματος («πλήρης αυτοδιοίκηση» και «δικαίωμα οικονομικής ενίσχυσης») και κατ' αυτόν τον τρόπο ένταξής τους στον χώρο των πολιτών καθ' υπέρβαση του πολιτικού του χαρακτήρα.

β3. Συλλογικότητες σε περιοχές του κοινού χώρου που ανήκουν στη **δημόσια κτήση**, με μια κοινωνική δυναμική υπέρβασης της **κρατικής ιδιοκτησίας** στο πνεύμα του σχετικού με την «προστασία του φυσικού και πολιτιστικού περιβάλλοντος» αρ.24 του Συντάγματος.

γ. Σύνθεση των κατά τα παραπάνω κοινωνικών συλλογικοτήτων στον **κοινό χώρο** ως **ενιαίο δημόσιο** χώρο καθ' υπέρβαση του κρατικού διχασμού του σε **ιδιωτικό** και **πολιτικό**

Το Κεφαλαιοκρατικό κοινό στον ιδιωτικό χώρο και τον χώρο της πολιτείας

α. **Μετοχικές εταιρείες των κεφαλαιούχων** στον **ιδιωτικό** χώρο.

β. **Οικονομικοί και ιδεολογικοί πολιτειακοί θεσμοί** (κρατικές επιχειρήσεις, κρατικά σχολεία, νοσοκομεία, θέατρα κτλ.) στον **χώρο της πολιτείας**.

γ. Σε αντιδιαστολή με το εργατικό κοινό, δεν υπάρχει **κεφαλαιοκρατικό κοινό** στον **χώρο των πολιτών**. Σύμφωνα με τις αρχές του εξελισσόμενου σε ολιγαρχία του πλούτου δημοκρατικού αστικού πολιτεύματος, οι πολιτικές οργανώσεις και τα κόμματα ως θεσμικά όργανα συγκρότησης του χώρου των πολιτών είναι οργανισμοί που ανήκουν στον **ιδιωτικό** χώρο του κράτους. Στον **πολιτικό** χώρο το αστικό κοινό περιέχει τα **όργανα της πολιτείας**.

3. Ο μετασηματισμός

Ως στόχος του κινήματος της κοινωνικής εργασίας, το εργατικό κοινό προκύπτει με τρεις τρόπους: α) τροπή των κεφαλαιοκρατικών επιχειρήσεων στον ιδιωτικό χώρο σε εργατικούς συνεταιρισμούς καθ' υπέρβαση του ιδιωτικού τους χαρακτήρα, β) δημιουργία κοινωνικών συλλογικοτήτων στον χώρο των πολιτών καθ' υπέρβαση του πολιτικού τους χαρακτήρα, γ) σύνθεση των προηγούμενων στον κοινό χώρο.

3. Το κοινό, τα κοινά και οι πόροι.

α. Το κοινό

Το κοινό, με την έννοια που έχει ο όρος στο βιβλίο με βάση την οποία αναφέρθηκαν παραπάνω τα δύο ταξικά κοινά, το εργατικό και το κεφαλαιοκρατικό, ορίζεται κατά γένος και διαφορά ως εξής.

— Το **κοινό** ενός συνόλου ανθρώπων είναι ο τρόπος επικοινωνίας που τους συγκροτεί σε δημόσιο σώμα. Ως **τρόπος επικοινωνίας** εννοούνται, γενικεύοντας την μαρξική έννοια του *τρόπου παραγωγής*, οι κοινωνικές σχέσεις των επικοινωνούντων στην ενότητά τους με τις **κοινωνικές δυνάμεις** της επικοινωνίας: τις *υποκειμενικές ικανότητες* πραγμάτωσης των σχέσεων και τις *αντικειμενικές δυνατότητες* ενεργοποίησης των ικανοτήτων. Οι **αντικειμενικές δυνατότητες** είναι *κοινωνικές και φυσικές*, όπου **φυσικές δυνατότητες** είναι η *ενέργεια* και το πεδίο της: η *έκταση* και ο *χρόνος*.

Παράδειγμα. Το κοινό των μελών ενός παραγωγικού συνεταιρισμού είναι στην ενότητά τους: οι συνεταιριστικές σχέσεις, οι ικανότητες της συνεταιριστικής παραγωγικής εργασίας, οι κοινωνικοί θεσμοί που καθιστούν δυνατή τη συνεταιριστική παραγωγή και τα φυσικά μέσα παραγωγής, οι πρώτες ύλες, τα εργαλεία, οι μηχανές, τα κτίσματα και ο χρόνος της εργασίας.

β. Τα κοινά

Πρώτη έννοια. Το κοινό στην πολλαπλότητά του.

— Σύμφωνα με τα παραπάνω, υπάρχουν τόσα κοινά όσα είναι τα υπό συζήτηση σύνολα των επικοινωνούντων, χωρίς περιορισμούς ως προς το είδος της επικοινωνίας ή τον αριθμό των επικοινωνούντων. Υπάρχουν κοινά φιλικά, οικογενειακά, εργασιακά, θρησκευτικά, πολιτικά, εθνικά, ταξικά κ.ο.κ χωρίς τέλος.

Δεύτερη έννοια. Τα τμήματα των αντικειμενικών δυνατοτήτων ενός κοινού

— Στις τρέχουσες συζητήσεις για τα «κοινά», ο όρος αναφέρεται στα τμήματα των κατακερματισμένων και κατά έναν τρόπο διαμορφωμένων αντικειμενικών δυνατοτήτων ενός κοινού. Με αυτήν την έννοια, θα λέγαμε «μετοχικά κοινά» τα τμήματα των κατά έναν κεφαλαιοκρατικό τρόπο διαμορφωμένων αντικειμενικών δυνατοτήτων λειτουργίας μιας μετοχικής εταιρείας.

γ. Οι πόροι

Πόροι είναι τα εμπορευματοποιημένα κοινά με τη δεύτερη (την τρέχουσα) έννοια του όρου. Δηλαδή οι πόροι είναι τα προς ένταξη στην αγορά διαμορφωμένα τμήματα των αντικειμενικών δυνατοτήτων ενός κοινού.

— Ερώτημα: Υπάρχουν, με την τρέχουσα έννοια του όρου, κοινά που δεν είναι πόροι; Εξαρτάται από τον τρόπο της επικοινωνίας. Στον κεφαλαιοκρατικό τρόπο για παράδειγμα, η απάντηση είναι αρνητική: η κεφαλαιοκρατική διαμόρφωση των κοινών ισοδυναμεί με την εμπορευματοποίησή τους. Και τι είναι τα σύγχρονα εργατικά κοινά —τα κοινά της κοινωνικής εργασίας; Εξαρτάται από το είδος της κυριότητάς τους και τη μορφή της απόκτησής τους. Εάν υπόκεινται σε μια διαμεσολαβημένη από την αγορά **συλλογική ιδιοκτησία**, είναι και αυτά πόροι. Αν, υπερβαίνοντας τους δεσπόζοντες όρους κυριότητας, υπάρχουν ως εκτός αγοράς διαμορφωμένη **κοινή κτήση**, τα εργατικά κοινά δεν είναι πόροι.

— Και ποια είναι η διαφορά *συλλογικής ιδιοκτησίας* και *κοινής κτήσης*; Στο τετραμερές του συγκροτημένου σε κράτος κοινωνικού χώρου (χώρος προσωπικός, συλλογικός, των πολιτών και της πολιτείας) που διχάζεται κατά την κρατική εξουσία σε ιδιωτικό χώρο (προσωπικό και συλλογικό) και πολιτικό χώρο (των πολιτών και της πολιτείας), η *συλλογική ιδιοκτησία* είναι των ιδιωτών, εμμένουσα στον ιδιωτικό της χαρακτήρα. Ενώ η *κοινή κτήση* είναι των ιδιωτών και των πολιτών καθ' υπέρβαση του ιδιωτικού και του πολιτικού της χαρακτήρα.

IV ΚΡΑΤΟΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΚΙΝΗΜΑ

1. Κατάληψη-καταστροφή του κράτους ή υπέρβαση της κρατικής εξουσίας;

Κατάληψη του κράτους-1: «Μεταρρυθμιστική» αλλαγή του κράτους

— Ιστορικό πρότυπο. 1875. Λασσαλικό-Μαρξιστικό, *Γερμανικό Σοσιαλδημοκρατικό Κόμμα*.

- Σε συνέχεια της κριτικής του πολιτικού προγράμματος του κόμματος (πρόγραμμα της Γκότα),
— δήλωση του Μαρξ: «Εγώ δεν είμαι μαρξιστής».

Κατάληψη του κράτους-2: «Επαναστατική» αλλαγή του κράτους

— Ιστορικό πρότυπο. 1918. Μαρξιστικό-Λενινιστικό, *Ρωσικό Κομμουνιστικό Κόμμα*.

- Σε συνέχεια της κριτικής του ολικού πολιτικού έργου του κόμματος στην εξέλιξή του από την ίδρυση της ΕΣΣΔ το 1922 έως την κατάρρευσή της το 1991,
— δήλωση στο πνεύμα του Μαρξ: «Εγώ δεν είμαι μαρξιστής-λενινιστής».
- Η δήλωση αυτή οδηγεί το Νέο Κοινωνικό Κίνημα στον «αναρχισμό» ως αρνητικό συμπλήρωμα του «μαρξισμού»; Όχι, αν το Κίνημα είναι πράγματι Νέο.
— Ο σημερινός κοινωνικός εργάτης βρίσκεται πέρα από τον διχαστικό **πολιτικό μεσσιανισμό** εκείνων των Μαρξιστών και Αναρχικών, που αποβλέπουν στο *τέλος της ιστορίας* είτε με την «μεταρρυθμιστική»-«επαναστατική» **κατάληψη του κράτους** (οι Μαρξιστές) είτε με την «επαναστατική» **καταστροφή του κράτους** (οι Αναρχικοί).
— Στο πνεύμα του Νέου Κοινωνικού Κινήματος, ανοίγεται ένας άλλος δρόμος, κριτικός και στις δύο εκδοχές του πολιτικού μεσσιανισμού: η **υπέρβαση της κρατικής εξουσίας**

2. Τέσσερις αρχές του Νέου Κοινωνικού Κινήματος, ως κινήματος της κοινωνικής εργασίας.

Όπως τονίζεται στο βιβλίο, οι αρχές αυτές δεν είναι *μανιφέστο* για τη δημιουργία ενός κινήματος. Είναι *υποθέσεις* για τον κοινωνικό χαρακτήρα του αναδυόμενου κινήματος.

1. **Δεν υπάρχει επιστροφή:** δεν είναι ιστορικά δυνατή η αναβίωση του έθνους-κράτους και μια «μεταρρυθμιστική» κατάληψή του που θα οδηγήσει σε ένα νέο «κράτος πρόνοιας» ή μια «επαναστατική» κατάληψή του που θα οδηγήσει σε έναν νέο «υπαρκτό σοσιαλισμό».
2. Δημιουργούμε **μια άλλη κοινωνία μέσα σε αυτήν την κοινωνία**, με βάση την ολική αρνητική πείρα του παρελθόντος, «μεταρρυθμιστική» και «επαναστατική», της κατάληψης και της καταστροφής του κράτους.
3. Θεμελιώνουμε την άλλη κοινωνία στην **υπέρβαση της διάκρισης οικονομία, ιδεολογία, πολιτική**
4. Στην κατεύθυνση της άλλης κοινωνίας και *σε αντιπαράθεση με την κρατική οργάνωση της κοινωνίας* αναπτύσσουμε την **αυτοοργάνωση της κοινωνίας**, μέσα από *κοινωνικές συλλογικότητες άμεσης δημοκρατίας* για την παραγωγή της κοινωνικής ζωής και την αναπαραγωγή των υποκειμένων και των σχέσεών τους.

3. Η κοινότητα

Ως προϊόν της *κοινωνικής αυτοοργάνωσης*, και υπερβαίνοντας τις διακρίσεις των κοινωνικών σχέσεων σε οικονομικές, ιδεολογικές και πολιτικές που αντιστοιχούν στην *κρατική οργάνωση* της κοινωνίας, η αναδυόμενη κοινότητα είναι μια **κοινωνική συλλογικότητα**:

- **ενιαία** ως προς τις σχέσεις της,
- **αυτόνομη** ως προς τις αρχές και τους κανόνες λειτουργίας της,
- **αυτοτελής** ως προς τη λειτουργία της και την τήρηση των αρχών, των κανόνων και των συλλογικών αποφάσεων λειτουργίας.

4. Το τέλος της πολιτικής

Δύο κρίσιμα θέματα για τον υπό ανάπτυξη νέο τρόπο συγκρότησης της κοινωνίας σε κράτος και το αναπτυσσόμενο στο πλαίσió του κοινωνικό κίνημα: Τι είναι η πολιτική για την κάθε μια από τις δύο πλευρές; Με ποια έννοια μιλάμε, εκατέρωθεν, για το τέλος της πολιτικής;

α. Τι είναι η πολιτική

Από την πλευρά του κράτους

Πολιτική είναι η σε διάκριση από την ιδεολογική και οικονομική κρατική εξουσία:

- Επιτέλεση των λειτουργιών της πολιτείας: νομοθετικών, εκτελεστικών και δικαστικών.
- Εκλογικός ή ανατρεπτικός ορισμός της πολιτείας από τους πολίτες.

Από την πλευρά του έως τώρα Κοινωνικού Κινήματος

Σε συνέχεια των παραπάνω, η *ανταγωνιστική* προς την ισχύουσα κυβερνητική εξουσία επιδίωξη άσκηση της πολιτικής εξουσίας μέσω *εκλογικών* ή/και *ανατρεπτικών* διαδικασιών.

β. Με ποια έννοια μιλάμε για το τέλος της πολιτικής

Από την πλευρά του κράτους

Το τέλος της πολιτικής, η λεγόμενη «κρίση της πολιτικής» στην ολοκλήρωσή της, ισοδυναμεί με τα εξής δύο :

- Το *τέλος της διάκρισης της κρατικής εξουσίας* σε οικονομική εξουσία και ηγεμονία και της ηγεμονίας σε ιδεολογική και πολιτική εξουσία, που αντιστοιχεί στο *υπερεθνικό κράτος της ολιγαρχίας του πλούτου*, όπου η πολιτική υπάγεται εργαλειακά στην οικονομικοϊδεολογική κυριαρχία.
- Το, καθ' υπέρβαση των αρχών της *αστικής δημοκρατίας*, τέλος της διάκρισης της νομοθετικής και δικαστικής λειτουργίας της κρατικής εξουσίας από την εκτελεστική της λειτουργία. Και η συνακόλουθη υπαγωγή της νομοθετικής-δικαστικής λειτουργίας της εξουσίας στην εκτελεστική της λειτουργία.

Από την πλευρά του Νέου Κοινωνικού Κινήματος

Η πρώτη αρχή, το ότι δεν υπάρχει επιστροφή, έχει δύο σημαντικές για το κοινωνικό κίνημα έννοιες:

- Δεν υπάρχει επιστροφή στο έθνος-κράτος και στο «κράτος πρόνοιας» που του αντιστοιχεί.
- Δεν υπάρχει επιστροφή στην ανεξαρτησία της πολιτικής εξουσίας από την οικονομική και την ιδεολογική εξουσία του κράτους και στη διάκριση των λειτουργιών της πολιτικής εξουσίας. Στο καθεστώς της *ολιγαρχίας του πλούτου* η ολιγαρχική κρατική εξουσία είναι μια ενιαία, εκτελεστική ως προς τον καθοριστικό της χαρακτήρα, *εξουσία* στο συνεχές της κεφαλαιοκρατικής παραγωγής της κοινωνικής ζωής και αναπαραγωγής του κοινωνικού συστήματος.

Με δεδομένο ότι δεν υπάρχει επιστροφή:

- Το Νέο Κοινωνικό Κίνημα είναι *υπερεθνικό* και *συνολικά κοινωνικό*. Είναι, καθ' υπέρβαση των εθνικών διαιρέσεων και των οικονομικών, ιδεολογικών και πολιτικών διακρίσεων, ένα αναπτυσσόμενο σε δίκτυα πόλεων ενιαίο κίνημα παραγωγής της ζωής και αναπαραγωγής των κοινωνικών υποκειμένων και των κοινωνικών τους σχέσεων, όπου:

Η **αναπαραγωγή των κοινωνικών σχέσεων** είναι

- ανατροπή των ανεπιθύμητων σχέσεων και
- διατήρηση των επιθυμητών σχέσεων.

Χαρακτηριστικό παράδειγμα ως προς τις σχέσεις της κοινωνικής εργασίας (βιβλίο σ.142, 149):

1. Μετοχικές εταιρείες και συνεταιρισμοί: από τον κεφαλαιοκρατικό τρόπο παραγωγής στον συνεταιριστικό τρόπο παραγωγής.
2. Πως ένας συνεταιρισμός παραγωγών αυτοαναιρείται σήμερα μετατρέπόμενος σε μια μορφή μετοχικής εταιρείας κεφαλαιούχων και τι σημαίνει αυτό;

Καταληκτική σημείωση. Η **άμεση δημοκρατία** στην αναπαραγωγή των κοινωνικών σχέσεων καθ' υπέρβαση της πολιτικής είναι μια (κοινωνική) *δημοκρατία προσώπων*. Δεν είναι μια (πολιτική) *δημοκρατία αντιπροσώπων*.